

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Ley Stovičkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna v právnej veci žalobkýň **1/ maloletej M. M.**, nar. X., bývajúcej v Z. a **2/ K. M.**, nar. X., bývajúcej v Z., oboch zastúpených JUDr. M. Z., advokátom v D., proti žalovanému **JUDr. V. V.**, bývajúcemu v D., **o zaplatenie 100.000,- Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Senica pod sp. zn. SI - 4 C 37/2003, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. apríla 2007 sp. zn. 11 Co 255/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného **z a m i e t a .**

Žalovaný je **p o v i n n ý** zaplatiť žalobkyniam 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania vo výške 3.828,- Sk na účet JUDr. M. Z., advokáta v D., do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Senica rozsudkom zo 14. decembra 2005 č. k. SI-4 C 37/2003 – 98 zamietol žalobu, predmetom ktorej bolo zaplatenie 100.000,- Sk s príslušenstvom tvoreným 18 % úrokom z omeškania od 03.05.2001 do zaplatenia. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaný sa bezdôvodne v zmysle § 451 ods. 2

Občianskeho zákonníka neobohatil, nakoľko zmluva o právnej pomoci uzavretá 16.05.2000, na základe ktorej pôvodný žalobca 1/ plnil žalovanému 100.000,- Sk dňa 16.05.2000, je zmluvou platnou a žalobkyne spoľahlivo v konaní nepreukázali, že žalovaný z tejto zmluvy vôbec neplnil. Naopak svedecká výpoveď JUDr. T. H. preukázala, že žalovaný čiastočne plnil tým, že rokoval o uzavretí kúpnej zmluvy bytu, pripravil návrh zmluvy bez uvedenia ceny bytu (závisela od znaleckého posudku a rozhodnutia predstavenstva spoločnosti A., a. s.) a žiadal uvedeného svedka, aby prevzal kúpnu cenu bytu a tiež spolupôsobil pri vyhotovení návrhu na vklad do katastra nehnuteľností, i keď ho sám nevyhotovil. Žalovaný bol preto oprávneným ponechať si zálohu na kúpu bytu a odmenu (preddavku) vo výške 100.000,- Sk. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynul záver, že účastníci zmluvy – pôvodný žalobca 1/ (manžel žalobkyne 2/), ktorý po začatí konania 25.10.2003 zomrel, v postavení objednávateľa, a žalovaný v postavení obstarávateľa uzavreli 16.05.2000 zmluvu o právnej pomoci. Z jej obsahu vyvodil, že svojou povahou ide o osobitný druh príkaznej zmluvy, o zmluvu o obstaraní veci podľa § 733 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka. Z hľadiska posúdenia platnosti predmetnej zmluvy súd prvého stupňa vyslovil názor, že predmetná zmluva o právnej pomoci obsahuje podstatné zložky zmluvy o obstaraní veci, pretože účastníci zmluvy, pôvodný žalobca 1/ a žalovaný si dohodli, že predmetom obstarania je určitá vec – kúpa bytu nachádzajúceho sa v domovom objekte v kat. území R., súp. čís. X., byt s príslušenstvom v majetku spoločnosti A., a. s., odmenu za obstaranie veci 270.000,- Sk a dobu obstarania veci – do troch mesiacov od uzavretia zmluvy. Zmluvu súd považoval určitou aj v jej časti o odmene žalovaného, pretože ju považoval súčasťou (zložkou) odmeny za obstaranie spolu aj s nákladmi na obstaranie veci a cenou veci, nakoľko zákon uvedenie konkrétnej výšky odmeny obstarávateľa v zmluve nevyžaduje. Povinnosťou objednávateľa – pôvodného žalobcu 1/ bolo zaplatiť odmenu obstarávateľovi – žalovanému bez ohľadu na výsledok obstarania. Neurčitou zmluvu nepovažoval súd prvého stupňa ani v časti dohody o poskytnutí 100.000,- Sk titulom zálohy žalovanému na kúpu bytu, jeho odmeny a výdavkov, ako aj celé právne zabezpečenie, ktoré považoval primeranými prostriedkami nevyhnutnými na obstaranie veci. Relatívnu neplatnosť zmluvy nespôsobila ani skutočnosť, dôvodil ďalej okresný súd, že ju uzavrel so žalovaným len pôvodný žalobca 1/ a nie aj žalobkyňa 2/, pretože v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka žalobkyňa 2/ konkludentne udelila súhlas pôvodnému žalobcovi 1/ s uzavretím tejto zmluvy, ktorá skutočnosť vyplynula z jej výpovede.

Krajský súd v Trnave o odvolaní žalobkýň rozhodol rozsudkom z 25. apríla 2007 sp. zn. 11 Co 255/2006, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej týkajúcej sa istiny zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyniam 100.000,- Sk a vo zvyšku, týkajúcom sa požiadavky uloženia plnenia žalobkyniam spoločne a nerozdielne, žalobu zamietol. Vo veci samej, týkajúcej sa príslušenstva pohľadávky a vo výroku o práve na náhradu trov konania, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Stotožnil sa čiastočne so súdom prvého stupňa vo vyhodnotení základného právneho vzťahu účastníkov vzťahom z jedného z typov príkaznej zmluvy predstavovaného zmluvou o obstaraní veci. Nesúhlasil však s jeho vyhodnotením dohody medzi účastníkmi a nimi urobených právnych úkonov určitými. Uviedol, že z výpovede žalovaného pred odvolacím súdom vyplynula existencia dohody a aj záujmu pôvodných žalobcov na zabezpečení odkúpenia bytu vrátane všetkých výdavkov s tým spojených maximálne za 270.000,- Sk a vedomosť žalovaného, ktorý zmluvu o právnej pomoci vyhotovil o tom, že takúto zmluvu by nemal možnosť dodržať, pokiaľ by celková cena bytu vrátane výdavkov spojených s prevodom jeho vlastníctva na pôvodných žalobcov, bez odmeny advokáta, mala dosiahnuť dohodnutú maximálnu výšku 270.000,- Sk. V takom prípade úmyslom žalovaného bolo uplatniť si odmenu, resp. náhradu výdavkov i nad rámec dohodnutej sumy, i keď zo žiadnych okolností plynúcich z vykonaného dokazovania nemožno vyvodiť súhlas pôvodných žalobcov s takýmto postupom vedúcim k zvýšeniu ich celkových výdavkov spojených so získaním bytu i nad určenú maximálnu hranicu. Podľa odvolacieho súdu právny vzťah účastníkov zmluvy sa mal riadiť nielen ustanoveniami Občianskeho zákonníka upravujúcimi zmluvu o obstaraní veci, ale i ustanoveniami právnych predpisov upravujúcich činnosť advokátov vrátane ich odmeňovania, pretože obstaranie veci malo spočívať nielen v obstaraní uzavretia zmluvy medzi pôvodnými žalobcami a vlastníkom bytu, v ktorom prípade by išlo len o sprostredkovateľskú zmluvu podľa § 774 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka (s iným režimom nároku sprostredkovateľa na odmenu), ale i o poskytnutie právneho servisu spojeného so zamýšľaným odkúpením bytu. Zo zmluvy musela vyplývať nielen dohoda o celkovej odmene za obstaranie veci, ale i celkom jednoznačný spôsob určenia jej jednotlivých zložiek, najmä odmeny advokáta a náhrady jeho výdavkov, ktorú požiadavku však skúmaná zmluva nespĺňa. Zmluvu odvolací súd vyhodnotil absolútne neplatnou minimálne v časti o odmene advokáta z dôvodu jej neurčitosti (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a nesúladu

s platným právom a dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka), pretože odmenu za právne služby (nie iné) musela založiť len dohoda tejto formy odmeny s platným právom. Neurčitost' zmluvy spočívala v rozpornosti dohôd účastníkov o finančných plneniach ňou založených. Prvá časť druhého odseku písomnej zmluvy hovorila „o celkovej sume 270.000,- Sk za byt“, t. j. maximálnej cene bytu a druhá časť tohto odseku ustanovila podmienku, podľa ktorej „hodnota bytu a odmeny a výdavkov advokáta nesmie prevýšiť dohodnutú zmluvnú odmenu a výdavky za zabezpečenie prevodu vlastníctva prostredníctvom advokáta na klientov sumu 270.000,- Sk“, t. j. doslovne určenie sumy 270.000,- Sk len na odmenu a výdavky spojené s prevodom vlastníctva a tým prevzatie záväzku advokáta získať byt do vlastníctva klientov bezodplatne. Predposledný odsek zmluvy v rozpore s oboma predchádzajúcimi citovanými ustanoveniami hovoril „o zvyšku dohodnutej odmeny, výdavkov a kúpnej zmluvy za predmetný byt, teda 170.000,- Sk“, ktoré dojednanie nasvedčuje záveru o určení sumy 270.000,- Sk maximom pre súhrn všetkých platieb majúcich sa poskytnúť podľa tejto zmluvy. Z rozpornosti a tým neurčitosti dohody o odmene za obstaranie veci, tým aj jej zložky odmeny advokáta, dospel k záveru, že hodinová odmena dohodnutá nebola, rovnako ani paušálna odmena, pretože v zmluve chýba jej určenie, ktorým nie je ani pokus dohodnúť 270.000,- Sk sumou obsahujúcou kúpnu cenu bytu a ostatných výdavkov spojených so zabezpečením prevodu vlastníctva a navyše v konaní nebolo sporným, že právna pomoc nebola poskytnutá až do úplného vybavenia veci, pretože žalovaný v rozpore so zmluvou neprevzal od pôvodných žalobcov i zvyšok kúpnej ceny bytu a ani nepodal návrh na vklad zmluvy do katastra nehnuteľností, takže by mu patrila len pomerná časť odmeny s povinnosťou predloženia klientovi špecifikácie práce, čo sa nestalo. V danom prípade nešlo ani o dohodu o podielovej odmene, pretože nebol určený presný podiel odmeny na hodnote veci a neboli preukázané podmienky nároku na tento typ odmeny v zmysle § 10 ods. 1 advokátskej tarify, pretože nešlo o vec tvoriacu predmet konania pred súdom a i keď zmluva o prevode vlastníctva bytu sa mala stať predmetom konania na katastrálnom úrade, zo žiadnych skutočností nevyplývalo v čom by mal spočívať veľmi neistý výsledok takéhoto konania. Napokon nepochybne podľa § 10 ods. 2 advokátskej tarify by záloha vo výške 100.000,- Sk nepochybne prevyšovala maximum odmeny 20 % z hodnoty veci bez ohľadu na to, či by takouto hodnotou bola maximálna suma uvedená v zmluve, alebo konečná kúpna cena bytu (20 % z 270.000,- Sk je 54.000,- Sk a zo 150.000,- Sk je 30.000,- Sk). Vzhľadom k tomu, že účelom poskytnutej platby 100.000,- Sk bola záloha len na kúpu bytu, ktorá skutočnosť vyplýva z pokladničného bloku

vystaveného žalovaným, t. j. len na kúpnu cenu bytu a kúpna cena bytu bola vcelku zaplatená samými kupujúcimi, pôvodnými žalobcami vlastníkovi bytu, pôvodne existujúci právny dôvod ďalšieho držania zálohy žalovaným odpadol najneskôr po zaplatení kúpnej ceny a suma 100.000,- Sk skutočne predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného, ktoré je povinný vydať. Požiadavku žalobkyní, uložiť povinnosť zaplatiť žalovanú sumu spoločne a nerozdielne, odvolací súd zamietol, pretože z dôvodu skončenia dedičského konania po pôvodnom žalobcovi 1/, prestali už žalobkyne ako dedičky mať postavenie spoločne a nerozdielne oprávnených osôb a povinnosť zaplatiť žalovanú sumu im bola prisúdená len jednoducho, každej žalobkyni v polovici. Vo veci samej, v časti o zaplatenie príslušenstva pohľadávky vo výške 18 % od 03.05.2001 do zaplatenia z istiny 100.000,- Sk, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil z dôvodu neurčitosti petitu žaloby v tejto časti, nakoľko vo viacerých podaniach žalobkyní bolo príslušenstvo požadované titulom úroku z omeškania i úroku, pričom nešlo o pôžičku ale o omeškanie s plnením peňažného dlhu s tým, že súd prvého stupňa až do jeho rozhodnutia o tomto nároku neurčitosť petitu žaloby v tejto časti neodstránil.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním a navrhol napadnutý rozsudok podľa § 243a ods. 1 a § 243b ods. 3 O. s. p. (správne § 243b ods. 2 O. s. p.) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V dovolaní uplatnil dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. poukázaním na to, že v pôvodnom návrhu na začatie konania z 26.09.2001 sa pôvodní žalobcovia domáhali vydania bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo dôjsť plnením bez právneho dôvodu, neskôr v konaní ho žiadali na základe neplatného právneho úkonu, pričom ale k potrebnej zmene petitu neprišlo. Podľa názoru dovolateľa odvolací súd posúdil po hmotnoprávnej stránke vec nad rámec petitu žaloby, nakoľko sa zaoberal atribútmi platnosti právneho úkonu, i keď obsahom petitu bolo vydanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu a zaoberal sa skutočnosťami, ktoré pre právne posúdenie celej veci nemajú žiadny význam. Žalobkyne nespochybnili počas celého konania obsah predmetnej zmluvy, avšak spochybnili výšku odmeny advokáta za poskytnutie právnej pomoci. Zároveň v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., pretože rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Odvolací súd mal zhodne so súdom prvého stupňa dospieť k záveru o platnosti zmluvy o právnej pomoci v zmysle § 724 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka a považovať záväzky z nej plynúce žalovanému splnenými a vznik

bezdôvodného obohatenia žalovaného nepreukázaný žalobkyňami.

Žalobkyne vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhli dovolanie zamietnuť a uplatnili si náhradu trov dovolacieho konania vo výške 8.256,- Sk. Súhlasili so správnymi závermi odvolacieho súdu, ktorý po doplnení dokazovania dospel k záveru o absolútnej neplatnosti zmluvy uzavretej medzi pôvodným žalobcom 1/ a žalovaným minimálne v časti týkajúcej sa dohody o výške odmeny advokáta za poskytnutú právnu pomoc z dôvodu jej neurčitosti, a preto žalovaný bol povinný vrátiť žalobkyňam 100.000,- Sk titulom bezdôvodného obohatenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O. s. p. a inými vadami pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady podľa § 237 O. s. p. (spočívajúce v nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, v prekážke veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, v odňatí možnosti účastníka pred súdom konať a v rozhodovaní vylúčeným sudcom, či v konaní súdom nesprávne obsadeným), ani iné vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, neboli žalovaným namietané a nevyplývajú ani z obsahu spisu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom aj na námietku dovolateľa skúmal, či predchádzajúce konanie v danej veci netrpí inými vadami, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ku ktorým podľa § 242 ods. 1 O. s. p. dovolací súd prihliadne,

aj keď neboli v dovolaní uplatnené. Dovolací súd dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom nie je postihnuté vadou, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolateľ namietal, že odvolací súd postupoval v rozpore s ustanovením § 95 O. s. p. (§ 211 O. s. p.), pretože rozhodol o zmenenom návrhu, ktorého zmena nebola v konaní pripustená.

Navrhovateľ (žalobca) môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania (§ 95 ods. 1 veta prvá O. s. p.). Súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ani v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd. V takom prípade pokračuje súd v konaní o pôvodnom návrhu po právoplatnosti uznesenia (§ 95 ods. 2 O. s. p.). Zmeniť žalobu môže žalobca za podmienok uvedených v § 95 O. s. p. tiež v odvolacom konaní (§ 211 O. s. p.). O zmenu žaloby ide nielen vtedy, ak sa domáha žalobca niečoho iného než v pôvodnej žalobe alebo ak požaduje na základe rovnakého skutkového základu viac, než požadoval v pôvodnej žalobe, ale (mimo iného) tiež v prípade, že žalobca síce i naďalej požaduje rovnaké plnenie (rovnakej kvality a rovnakého rozsahu), ale na základe iného skutkového stavu (skutkového základu veci), než ako ho opísal v pôvodnej žalobe. V posudzovanom prípade pôvodný žalobca 1/ a žalobkyňa 2/ žalobou žiadali prisúdiť zaplatenie bezdôvodného obohatenia, pretože podľa ich tvrdenia žalovaný zo Zmluvy o právnej pomoci neplnil, kúpnu cenu bytu zaplatili nie jeho prostredníctvom a žalovanú finančnú čiastku zaplatenú mu titulom zálohy na kúpnu cenu si ponechal žalovaný neprávom. Na základe takto vymedzeného skutkového základu veci (predmetu konania) rozhodli súdy oboch nižších stupňov po skúmaní platnosti predmetnej zmluvy, keďže právny vzťah účastníkov mal byť ňou založený. Povinnosť obom súdom skúmať platnosť tejto zmluvy vyplývala priamo zo zákona z úradnej povinnosti – ex offo. Z uvedeného vyplýva, že neprišlo k zmene žaloby, pretože sa nezmenil skutkový stav veci. V tomto smere preto nie je možné odvolaciemu súdu nič vyčítať, najmä nie, že preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ultra petitem.

Dovolací súd pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalovaným, že napadnuté rozhodnutie spočíva

na nesprávnom právnom posúdení veci, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Nezaoberal sa pritom právnymi otázkami žalovaným nenamietanými.

Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré dovolateľ uplatňuje dôvodom dovolania, môže spočívať v tom, že odvolací súd vec posúdil podľa nesprávneho právneho predpisu, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval.

Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo záveru, že žalovaný získal na úkor pôvodného žalobcu 1/ a žalobkyne 2/ bezdôvodné obohatenie plnením z neplatného právneho úkonu, ktorý nárok prešiel smrťou pôvodného žalobcu 1/ na obe súčasné žalobkyne.

Podľa ustanovenia § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Bezdôvodné obohatenie je v § 451 ods. 1 konštruované ako záväzkový vzťah medzi tým, kto sa na úkor iného obohatil, a tým, na úkor koho sa niekto obohatil. Ustanovenie odseku 2 vymedzuje pojem bezdôvodné obohatenie a uvádza štyri formy bezdôvodného obohatenia. Inštitút bezdôvodného obohatenia smeruje k odčerpaniu prostriedkov od osoby, ktorá ho získala niektorou zo skutkových podstát uvedených v ustanoveniach § 451 a § 454 Občianskeho zákonníka. Majetkový prospech bol získaný plnením z neplatného právneho úkonu, spravidla z neplatnej zmluvy. Kedy je zmluva neplatná, treba posudzovať podľa všeobecných ustanovení o zmluvách (§ 43 a nasledujúcich), a podľa ustanovení upravujúcich ten typ zmluvy, o ktorý v danom prípade ide. Právny úkon, resp. zmluva môže byť neplatná aj z dôvodov obsahových (§ 39) alebo z dôvodov formálnych (§ 40), ale aj z iných dôvodov (napr. podľa § 37 a 38).

Ak sa domáhali žalobkyne vrátenia určitej peňažnej čiastky s tvrdením, že ju žalovanému odovzdali, leží na nich dôkazné bremeno o tomto tvrdení a je naopak na žalovanom, ktorý tvrdí,

že plnenie prijal na základe zmluvného dojednanja o odmene za činnosť, ku ktorej sa zaviazal, aby preukázal existenciu a obsah tvrdenej dohody, podľa ktorej bol oprávnený plnenie prijať, poprípade podľa ktorej nie je na vrátenie plnenia povinný. Ak však platná dohoda nebola preukázaná a nebol v konaní zistený ani iný právny dôvod prijatia plnenia, znamená to, že právny titul na strane žalovaného chýba, takže plnenie bolo prijaté bez právneho dôvodu.

Podľa § 733 Občianskeho zákonníka zmluvou o obstaraní veci sa obstarávateľ zaväzuje objednávateľovi obstarat' určitú vec. Obstarávateľ má právo vec obstarat' aj prostredníctvom inej osoby. Objednávateľ je povinný obstarávateľovi za obstaranie veci poskytnúť odmenu.

V zmysle § 734 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) o uzavretí zmluvy musí obstarávateľ vydať objednávateľovi písomné potvrdenie, v ktorom musí byť uvedený predmet obstarania, jeho cena a doba obstarania.

Zmluva o obstaraní veci je osobitným druhom zmluvy príkaznej. Podstatnými náležitosťami zmluvy o obstaraní veci sú osobitné vymedzenie predmetu obstarania určitej veci, t. j. veci ktorú má obstarávateľ obstarat' (nemusí to byť len hmotná vec, môže ísť tiež o inú záležitosť, inú činnosť a pod.), cena obstarania, t. j. odmena obstarávateľa za obstaranie veci a doba obstarania. Zmluvnými stranami uzatvárajúcimi túto zmluvu sú objednávateľ a obstarávateľ a ide pojmovovo vždy o zmluvu odplatnú. Výšku tejto odmeny zákon neustanovuje, a preto musí byť vždy dohodnutá (pozri § 734, ktorý nepoužíva termín odmena ale cena). Forma zmluvy nie je predpísaná. Závazok povinnej osoby pritom spočíva len vo vykonaní činnosti, ktorá je v zmluve vymedzená a nie tiež v dosiahnutí výsledku.

Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

V citovanom ustanovení sú obsiahnuté niektoré náležitosti právneho úkonu, ktoré determinujú platnosť prejavu vôle smerujúceho k vzniku, zmene alebo zániku (zrušeniu) práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Platný právny úkon podľa citovaného ustanovenia predpokladá, že k prejavu vôle došlo : slobodne a vážne, určite a

zrozumiteľne, s možným predmetom plnenia (ods. 2 citovaného ustanovenia). Inak je právny úkon absolútne neplatný. Pre absolútnu neplatnosť právneho úkonu je charakteristické, že pôsobí *ex tunc*, t. j. od začiatku - nastáva priamo zo zákona aj keď sa jej môže dovoľávať každý, kto má na tom právny záujem, nie je potrebné, aby táto neplatnosť bola deklarovaná súdnym alebo iným rozhodnutím orgánu právnej ochrany. Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu súd prihliada aj bez námietky, t. j. z úradnej povinnosti (*ex offio*) a nemožno ju žiadnym spôsobom napraviť. Absolútna neplatnosť právneho úkonu (zmluvy) zakladá nároky z bezdôvodného obohatenia (§ 451 a nasledujúcich OZ). Právny úkon je určitý len vtedy, keď nie je vnútorne rozporný jeho obsah alebo prípadný rozpor možno odstrániť výkladom (výklad však nemôže dopĺňať právny úkon) alebo použitím dispozitívnych ustanovení zákona namiesto neurčitých častí prejavu vôle.

Žalobkyne tvrdili, že žalovanú sumu 100.000,- Sk odovzdal pôvodný žalobca 1/ žalovanému za účelom zálohy na kúpnu cenu bytu, ktorá skutočnosť vyplýva z pokladničného bloku vystaveného žalovaným, z ktorého je zrejmý účel platby, t. j. len na kúpu bytu. Z jednoznačného vymedzenia účelu platby možno dovodiť, že účelom platby bola skutočne záloha na kúpnu cenu bytu. Zaplatenie žalovanej sumy, okrem tohto listinného dôkazu, potvrdili vo svojich výpovediach aj dotknutí účastníci. Keďže pôvodný žalobca 1/ a žalobkyňa 2/ kúpnu cenu bytu zaplatili priamo svedkovi JUDr. T. H. vo výške 150.000,- Sk, t. j. zo zálohy poskytnutej žalovanému nebola zaplatená ani len časť kúpnej ceny bytu, odpadol nepochybne právny dôvod ďalšieho držania zálohy žalovaným najneskôr po zaplatení kúpnej ceny bytu. Žalovaný tvrdil, že je oprávnený žalovanú sumu držať a si ponechať titulom odmeny advokáta za sprostredkovanie kúpy bytu pôvodnému žalobcovi 1/ a žalobkyňi 2/, ktorý nárok vyplýva zo Zmluvy o právnej pomoci uzavretej dňa 16.05.2000 medzi žalobcom 1/ a žalovaným. Keďže žalovaný odvodzoval svoju obranu práve z tejto zmluvy, odvolací súd správne postupoval, keď ju podrobil prieskumu z hľadiska jej platnosti (absolútnej) z úradnej povinnosti (*ex offio*). Správne dospel k záveru, že pokiaľ predmetom právneho vzťahu pôvodného žalobcu 1/ a žalobkyne 2/ so žalovaným bol okrem sprostredkovania uzavretia kúpnej zmluvy k bytu riadiacim sa § 774 a nasledujúcimi OZ s iným režimom nároku sprostredkovateľa na odmenu, aj právny servis spojený s prevodom bytu, je potrebné ho právne posúdiť nielen podľa ustanovení všeobecného predpisu, ktorým je Občiansky zákonník ale v časti odmeny advokáta nepochybne podľa predpisu špeciálneho, upravujúceho odmenu advokátov. Vzhľadom k dátumu vzniku

preskúmaného právneho vzťahu a charakteru poskytnutej právnej pomoci žalovaným, založeného Zmluvou o právnej pomoci zo dňa 16.05.2000, odvolací súd správne postupoval podľa právneho predpisu platného a účinného v čase vzniku predpokladaného právneho vzťahu. Na časť právneho vzťahu o odmene advokáta správne aplikoval zákon číslo 132/1990 Zb. o advokácii, ktorý bol účinným v rozhodnom čase (16.05.2000) až do 31.12.2003. Tieto právne predpisy sú k Občianskemu zákonníku (§ 724 a nasledujúcim) v pomere úpravy osobitnej (*lex specialis*), k úprave všeobecnej (*lex generalis*). Spôsob určenia je daný občianskoprávnou zásadou tak, že je treba cenu určiť podľa cenového predpisu. Podľa § 13 ods. 1 zákona číslo 132/1990 Zb. o advokácii je advokát pri výkone advokácie povinný zachovávať Ústavu, zákony a predpisy vydané na ich vykonanie, v ich medziach sa riadiť príkazmi klienta, chrániť práva a oprávnené záujmy zastupovaného, dbať na to, aby jeho právna pomoc bola účelná a hospodárna. Advokát poskytuje právnu pomoc spravidla za odmenu; výšku odmeny a spôsob jej určenia upraví vykonávací predpis (§ 19 ods. 1 a 2 citovaného zákona). Pri uzavieraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci sa môže advokát dohodnúť s klientom na druhu zmluvnej odmeny (§ 2 ods. 1 vyhlášky číslo 240/1990 Zb. o odmenách advokátov za poskytovanie právnej pomoci). Podľa § 5 ods. 1 citovanej vyhlášky sa zmluvná odmena určuje ako hodinová odmena - písm. a/ alebo paušálna odmena - písm. b/ alebo podielová odmena - písm. c/ za splnenia určitých predpokladov (§ 10 ods. 1 vyhlášky). Hodinová odmena (§ 6 a § 7) je svojím spôsobom odmena stanovená odhadom, pretože pri uzatváraní zmluvy nemožno presne určiť rozsah prác a definitívna výška odmeny sa určuje po skončení právnej pomoci a zistí sa obyčajným numerickým výpočtom podľa časovej špecifikácie práce advokáta, ktorú je povinný advokát klientovi predložiť. Paušálna odmena (§ 8 a § 9) predstavuje pevnú čiastku odmeny určenej v závislosti na rozsahu prác a na základnej hodinovej sadzbe. Zníženie *ex lege* nastupuje len pri neposkytnutí právnej pomoci v uvažovanom rozsahu, t. j. ak nepríde k úplnému vybaveniu veci alebo ak nie je právna pomoc poskytovaná po celé dohodnuté obdobie. Podielová odmena (§ 10 a § 11) je síce dohodnutá pevným dielom z pevnej čiastky, ale konkrétna výška nie je istá, je stanovená hypoteticky. To súvisí s neistým výsledkom sporu, na čo musí advokát klienta upozorniť. Limit je 20 % hodnoty veci.

Správne odvolací súd na základe uvedeného uzavrel, že dohoda o celkovej odmene za obstaranie veci, ale i celkom jednoznačná možnosť spôsobu určenia akým spôsobom by sa na

tejto odmene mali podieľať jednotlivé jej čiastkové zložky, najmä odmena advokáta a náhrada jeho výdavkov, zo Zmluvy o právnej pomoci nevyplýva pre svoju neurčitosť vyplývajúcu z jej obsahu. V danom prípade nebol s určitosťou dohodnutý ani jeden druh zmluvnej odmeny advokáta vzhľadom na neurčitosť dohody v zmluve. V podrobnostiach dovolací súd odkazuje na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu. Keďže žalovanému nevzniklo právo na odmenu, zálohu mu zaplatenú na kúpnu cenu bytu vo výške 100.000,- Sk bol povinný vrátiť, rovnako tiež z dôvodu, že záloha bola zložená na účel, na ktorý ako už bolo uvedené, nebola ani čiastočne použitá.

Zistenia odvolacieho súdu a právny záver z nich vyplývajúci možno považovať za správne.

Odvolací súd správne postupoval vo veci samej aj v časti týkajúcej sa príslušenstva uplatnenej peňažnej pohľadávky, v ktorej časti rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. e/ a h/ O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v dôsledku existencie vady konania spočívajúcej v neurčitosti tejto časti petitu žaloby. Pôvodný žalobca 1/ a žalobkyňa 2/ v žalobe zo dňa 28.09.2001 si spolu s istinou uplatnili aj jej príslušenstvo – 18 % úrok od 03.05.2001 do zaplattenia (č. l. 4), v priebehu konania žiadali priznať spolu s istinou 17,6 % úrok od rovnakého dátumu do zaplattenia (č. l. 35) a ostatný krát 18 % úrok z omeškania od 12.07.2001 do zaplattenia (č. l. 62). Vzhľadom k viacerému rozpornému uplatneniu príslušenstva, nebolo možné s určitosťou aj vzhľadom k žalovanej istine, ktorou bolo bezdôvodné obohatenie, ktorej sa príslušenstvo týka, s určitosťou ustáliť výšku požadovaného príslušenstva, jeho charakter úrokom alebo úrokom z omeškania a počiatok dátumu, od ktorého malo byť príslušenstvo prisúdené.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správny. Pretože nebolo zistené, že by rozsudok odvolacieho súdu bol postihnutý vadou uvedenou v § 237 O. s. p., či tzv. inou vadou konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 1 písm. b/ O. s. p., ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O. s. p. zamietol.

V dovolacom konaní nebol žalovaný úspešný a preto právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalobkyniam (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Úspešné účastníčky v dovolacom konaní podali návrh na uloženie povinnosti nahradit' im trovy tohto konania vo výške 8.256,- Sk za dva úkony právnej služby (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 151 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd im priznal náhradu, ktorá spočíva v odmene advokáta za jeden úkon právnej služby, ktorý poskytol žalobkyniam vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu žalovaného po 3.650,- Sk plus paušálna náhrada výdavkov 178,- Sk (§ 10 ods. 1 a § 16 vyhlášky číslo 655/2004 Z. z. na účet JUDr. M. Z., do 3 dní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: